

10 FAKTA OM FN:S ARBETE MOT KRIGSBROTT

FÖRENTA NATIONERNA

Förenta nationerna är en unik organisation bestående av självständiga stater som gått samman för att arbeta för fred, mänskliga rättigheter och ekonomiska och sociala framsteg. Samarbetet bygger på frivillighet och ska inte inkräkta på staters rätt till självbestämmande men alla medlemmar har en skyldighet att följa FN-stadgan och folkrättens principer.

FN:S STADGA

FN-stadgan anger FN:s uppgifter, befogenheter, arbetsordning och organisation. Den preciserar medlemsländernas rättigheter och skyldigheter gentemot organisationen och varandra. Den förbjuder t ex stater att använda våld mot andra stater annat än i självförsvar.

FOLKRÄTTEN-GRUNDEN FÖR ANSVAR

Folkrätten reglerar hur stater och individer får agera, både i fred och krig. Den bygger på traktater (avtal) och sedvanerätt och omfattar mänskliga rättigheter och humanitär rätt.

EN VÄRLD FRI FRÅN KRIGSBROTT

Krig och konflikter har ofta inslag av övergrepp, inte minst mot civila. Svenska FN-förbundet vill förebygga och stoppa konflikter som kan leda till sådana övergrepp. En del av det arbetet handlar om att ge världen bättre internationella regler och välfungerande internationella verktyg för att ställa de krigsherrar som begår övergrepp till svars för det de gjort.

VAD ÄR KRIGSBROTT?

Inom folkrätten finns olika avtal och konventioner som bland annat handlar om dessa fyra krigsbrott:

Folkmord är handlingar begångna i avsikt att helt eller delvis förinta en nationell, etnisk, rasmässigt bestämd eller religiös grupp, och definieras juridiskt i FN:s folkmordskonvention från 1948.

Brott mot mänskligheten är omfattande eller systematiska övergrepp mot civila, som mord, tortyr, våldtäkt, tvångsförflyttning eller förslavning, som begås i fredstid såväl som i krig och riktas mot befolkningen generellt, inte en specifik grupp (till skillnad från folkmord).

Krigsförbrytelser är allvarliga brott mot den humanitära rätten (krigets lagar), till exempel attacker mot civila, tortyr, sexuellt våld och användning av barnsoldater.

Aggressionsbrott innebär ett individuellt straffansvar för personer i ledande ställning som planerar, förbereder, inleder eller utför en stats aggression, det vill säga användning av väpnat våld mot en annan stats suveränitet, vilket är ett brott mot FN-stadgan.

FÖRÖVARE KAN STÄLLAS INFÖR RÄTTA

Pågående konflikter visar behovet av internationell rättvisa. Krigsförbrytare kan åtalas i nationella domstolar, genom universell jurisdiktion eller i internationella domstolar. Den internationella domstolen ICJ dömer stater i tvister, medan Internationella brottmålsdomstolen ICC dömer enskilda individer för folkmord, brott mot mänskligheten, krigsförbrytelser och aggressionsbrott.

10 FAKTA OM FN:S ARBETE MOT KRIGSBROTT

INTERNATIONELLA BROTTMÅLSDOMSTOLEN ICC

Internationella brottmålsdomstolen ICC är en permanent domstol i Haag som grundades genom Romstadgan 1998 och började arbeta 2002. Den kompletterar nationella domstolar. Domstolen har utfärdat arresteringsorder mot 49 personer och dömt individer för bland annat barnsoldatrekrytering och massmord, exempelvis i DR Kongo.

VIKTIGT ATT SKYDDA DOMSTOLEN

ICC är utsatt för hot och angrepp från stater som inte gillar domstolen. USA har till exempel under Trumps ledning infört sanktioner mot domare och annan personal i domstolen. Detta innebär att amerikanska företag inte får ha affärer med de som utsatts för sanktioner, vilket gör vardagslivet obekvämt för de som nu drabbas. Hösten 2025 markerade Sverige och andra stater mot detta genom att lägga fram en resolution i FN:s generalförsamling som kritiserade sanktioner och andra hot mot ICC. Resolutionen gick igenom med röstsiffrorna 94 för och 10 emot.

FRAMTIDA UTMANINGAR

1945 bestämde FN att angripa ett annat land ska vara förbjudet men idag finns få möjligheter att ställa någon till svars för ett sådant brott. Flera länder diskuterar nu att ge en internationell domstol rätt att döma den som startar krig. Vill du vara med och göra det möjligt? Skriv under vår namninsamling som bland annat kommer att lämnas över till den svenska regeringen som stöd inför förhandlingarna: fn.se/stoppakrig

STÖTTA FN:S ARBETE

Svenska FN-förbundet arbetar för ett bättre och starkare FN. Vi behöver bli fler som försvarar det internationella samarbetet, skyddar de mest utsatta och värnar människors grundläggande rättigheter. Ju fler vi är, desto mer kan vi göra tillsammans. Nu och i framtiden. Var med och bli medlem för en bättre värld: <https://fn.se/medlem/>

Källor:

Svenska FN-förbundet: <https://fn.se/icc>

Koalitionen för ICC: <https://coalitionfortheicc.org/>

ICC: <https://www.icc-cpi.int/>